

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.2.50](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.2.50)

УДК 339.9(4)+339.137.2+338.48

*Н. І. Моїсєєва,
кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. Петра Василенка*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ СУТНОСТІ ТУРИЗМУ

*N. I. Moisieieva
candidate of philosophical sciences, assistante professor, head of the department of the UNESCO "Philosophy of human communication" and social and humanitarian disciplines of Kharkiv National Technical University of Agriculture named after. Petr Vasilenko*

THEORETICAL SUBSTANCES OF THE CONCEPTUAL AND CATEGORY COMPLEXITY OF TOURISM

У статті розкрито теоретичні засади понятійно-категоріальної складової сутності туризму. Досліджено туризм як специфічний вид економічної діяльності, що здійснює реалізацією відповідних конституційних прав. Обґрунтовано історичні передумови виникнення та ретроспектива визначення категорії «туризм» та його широкий функціональний спектр як процесу або ж явища. Встановлено, що становлення туризму, розвиток ринку туристичних послуг залежить від регіональних, географічних, соціальних та економічних чинників. Його роль у системі світової торгівлі визначають форми, види та напрямки туризму. Оптимізовано загальну класифікацію видів туризму. Виникнення та поширення нових видів туризму забезпечується як глобалізаційними процесами, так і науково-технічним прогресом. Різновекторність видів туризму дає змогу констатувати, що у процесі цієї діяльності відбувається активний і тісний взаємозв'язок усіх сфер соціально-економічного життя, консолідація зусиль та ресурсів усіх учасників процесу, що перетворює туризм в індустрію туризму.

The article reveals the theoretical principles of the conceptual and categorical component of tourism. The article investigates tourism as a specific type of economic activity that implements the corresponding constitutional rights. The swiftness of modern life prompts a person to remove fatigue before proper restoration of his own organism and a feeling of new emotions. One of the sources of satisfaction of these moral and physical needs is the travel and leisure, which in modern societies are called "tourism". Tourism is a multifaceted and complex phenomenon, whose significance only grows. Traveling around the world, people get new knowledge, skills, and insight as well as engage in other cultures. Today, travel and leisure are an integral part of the life of the population of all continents and, as a result, in the structure of the expenses of the average family, the cost of travel services is the fourth article after the cost of food, clothing and car maintenance. Results Tourism as a specific type of economic activity carries out the implementation of the corresponding constitutional rights (for rest, for education, for treatment ...), the relevant subjects and groups that independently, or using the services of tourists, travel in places that are outside their normal environment, for up to one year in a row, which is not aimed at obtaining commercial

profits, etc.

The variety of interpretations of the categorical definition of "tourism" and its wide functional spectrum as a process or phenomenon determine a certain classification of this concept by functional features and direction of implementation.

Conclusions The formation of tourism, the development of the tourist services market, which depends on regional, geographical, social and economic factors, its role in the system of world trade, determine the forms, types and directions of tourism. In addition, the emergence and spread of new types of tourism are provided by both globalization processes and scientific and technological progress.

The multidisciplinary nature of tourism makes it possible to state that active and close interconnection of all spheres of socio-economic life, consolidation of efforts and resources of all participants of the process, which transforms tourism into the tourism industry, takes place in the process of this activity.

Ключові слова: туризм; подорож та відпочинок; комерційний прибуток; прогнозування; туристичні послуги.

Key words: tourism; travel and leisure; commercial profit; forecasting; tourist services.

Постановка проблеми. Розкриття сутності туризму, його функцій та ролі в суспільстві вимагає ґрунтовного аналізу і звернення до історичних витоків. Обґрунтування понятійно-категоріальної компоненти доречно розпочати з дослідження категорії «туризм». Дійсно, на теперішній час, дефініція «туризм» не має одностайного тлумачення серед науковців через надто широкий спектр залучених видів діяльності та множинність функцій, що визначають суспільно-економічну роль туризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методичною і теоретичною основою дослідження теоретико-методичних засад понятійно-категоріальної складової сутності туризму стали наукові праці: О. С. Камушкова, А. О. Поліщук, О.Г. Давидова, О. І. Моран, І.О. Темник, Г. Трілленберга, Я. Ю. Орленко, Г.О. Горіної, В.С. Суходуба, М.Г.Бойко, Ж.А. Богданової, М.О. Зеленської, О.Г. Давидова тощо. Проте у вітчизняній науці не приділено достатньої уваги питанням теоретико-методичних засад понятійно-категоріальної складової сутності туризму, а тому вони потребують подальшої розробки та систематизації.

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є дослідження теоретичних засад понятійно-категоріальної складової сутності туризму. У межах досягнення мети виокремлено наступні завдання: дослідити туризм як специфічний вид економічної діяльності, що здійснює реалізацією відповідних конституційних прав; провести аналіз різноманітності тлумачень категоріального визначення «туризму» та його широкий функціональний спектр як процесу або ж явища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туризм є однією з найбільш перспективних та прибуткових галузей світової економіки. Через швидкі темпи зростання його вважають економічним феноменом. За даними Всесвітньої туристичної організації (ВТО), на туризм припадає 10 % світового валового продукту. Його частка в світовому експорті становить 7 %, а в експорті послуг досягає 30 %. Туризм забезпечує 7 % загального обсягу інвестицій та майже 5 % усіх податкових надходжень. Кожне 11-е робоче місце у світі прямо або опосередковано залежить від туризму.

Ретроспектива визначення зазначеної категорії констатує декілька офіційних версій, що з часом доповнювалися функціональними компонентами та обмежувалися часовими та просторовими чинниками. Історичні передумови виникнення та ретроспектива визначення категорії «туризм» та «турист» наведені в таблиці 1, оскільки мають місце певні розбіжності в етимології поняття: не існує чіткої визначеності країни походження та часових рамок щодо цього терміну.

Таблиця 1.

Історичні передумови виникнення та ретроспектива визначення категорії «туризм» та «турист»

Автор	Термін	Період та умови появи, вживання	Визначення категорії
Устименко Л., Афанасьєва І.	Туризм Турист	18 ст., Франція	Туризм – мандрівка заради задоволення; а турист – це людина, яка здійснює мандрівку.
Видання «Anecdotes of English language».	Туризм	Літературні видання Франції та Англії 1811-1816 рр.	Терміну «tour» вживається у значенні «подорож навкруги/мандрівка»
Етимологічний словник	Туризм	1640 р.	Терміну «tour» вживається у значенні «подорож навкруги/мандрівка»
В. Теобальд	Туризм	Праця «Гло-	«Туризм» походить від англо-французького слова

(William Theobald)		бальний туризм»	« <i>tour</i> », що, своєю чергою, походить від латинського « <i>tornare</i> » та грецького « <i>ornos</i> », які в перекладі відповідно означають «обертання/коло» і «рух навколо своєї осі». Таким чином, туризм, подібно до кола, відображає дію від'їзду й повернення, спровоковану необхідністю чи бажанням до подорожі.
Версія Генеральної Асамблеї ООН,	Туризм	1954 р.	Туризм – це активний відпочинок, який впливає на зміцнення здоров'я, фізичний розвиток, пов'язаний із переміщенням за межі постійного місця проживання.
Англійська туристична спілка (<i>Tourism Society of England</i>)	Туризм	1976 р.	Туризм визначається «як тимчасове, короткострокове переміщення людей поза межі звичного місця роботи, проживання та іншої діяльності протягом перебування у країні відвідування. Таке переміщення може здійснюватися з будь-якою метою».
Всесвітня конференція з туризму б4	Туризм	1980 р., ЮНВТО, м. Маніла (Філіппіни)	«Туризм» - діяльність, що має важливе значення у житті народів у силу безпосереднього впливу на соціальну, культурну, освітню й економічну сфери життя держав та їх міжнародні відносини, що пов'язана із соціально-економічним розвитком націй і залежить від доступу людини до активного відпочинку та його волі подорожувати в рамках вільного часу і розваг, глибокий гуманітарний характер яких він підкреслює.
В. Хунцікер (<i>Walter Hunziker</i>) та К. Краф (<i>Kurt Krapf</i>)	Туризм	Міжнародна асоціацією науковців у галузі туризму	Туризм – це «сукупність феномену і взаємовідносин, що виникають у процесі подорожі та перебування нерезидентів у такий спосіб, що не передбачає постійного проживання та отримання доходу в результаті такого сполучення»/ (<i>International Association of Scientific Experts in Tourism /AIST</i>)
Р. Гріффітса (<i>Ralf Griffiths</i>)	Турист	1772 р., праця «Подорож Чемпіонського знамені землями Шотландії в 1769»	Турист - як особа, що виконує дію від'їзду та повернення, спровоковану необхідністю чи бажанням до подорожі [5, с. 6–7]. У 1936 р. Ліга Націй визначила, що
Ліга Націй	Турист	1936 р.	«Іноземний турист» – це «...особа, яка подорожує за кордон на період не менш ніж 24 години».
Фахівці ЮНВТО	Турист	Методологічний довідник зі статистики туризму, 1995 р.	Туристи – особи, що подорожують чи перебувають у місцях за межами їх звичного середовища протягом періоду, що не перевищує одного року поспіль із метою відпочинку, бізнесу та ін.

Отже, слово «туризм» – франкомовного походження від «*tour*» – подорож (поїздка, поход) у вільний від роботи час, один з видів активного відпочинку.

Так, Закон України «Про туризм» трактує цю категорію як «...тимчасовий виїзд людини з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних або професійно-ділових цілях без зайняття оплачуваною діяльністю» [1].

Поліваріантність визначень даної категорії обумовлюється, насамперед, сферою наукового дослідження (географія, економіка, маркетинг, соціологія, освіта та ін.) та метою його проведення [2].

Але розвиток наукової думки, попри законодавче тлумачення поняття «туризм» змусив науковців до обґрунтування власних тверджень щодо його понятійно-категоріальної сутності та змісту. Зокрема заслуговують на увагу визначення «туризму» як:

- поїздки особи з постійного місця її проживання з будь-якою метою, окрім заняття діяльністю, оплачуваною з джерела, що перебуває в місці відвідування, на термін від 24 годин до 6 місяців [3];
- сфера реалізації прав і потреб громадян на відпочинок, пересування, оздоровлення [4];
- переміщення людей в цілях отримання задоволення та відпочинку, оздоровчих і лікувальних, гостьових, пізнавальних, релігійних або в професійно-ділових цілях (за цільовою направленістю) [5];
- це сфера діяльності людей, пов'язана з подорожами та мандрівками, що виконує ряд функцій політичного, економічного й культурного характеру (функціональна спрямованість) [6];
- вид рекреації під час якого відновлення працездатності поєднується з оздоровлювальними, пізнавальними, спортивними і культурно-розважальними цілями [7] тощо.

Водночас, окремі тлумачення (динамічна й багатопланова діяльність, що присутня в суспільній,

культурній, психологічній, просторовій та економічній сферах; складова частина успішної діяльності і престижу країни на міжнародній арені [8]; сфера життєдіяльності людини, пов'язана з перебуванням за межами постійного проживання, як правило, не з соціальними цілями, а також суб'єктів підприємницької діяльності, що забезпечують цей процес за рахунок реалізації туристичного продукту; специфічний вид діяльності, спрямований на задоволення усе зростаючих потреб населення та усебічний розвиток суспільства за одночасного зростання потенціалу національної економіки й окремих її складових, задіяних у цьому процесі [9]; багатогранне явище, в основу якого покладені всі сфери життєдіяльності суспільства, спрямоване на всебічний розвиток особистості у період обмеженого проміжку часу (від 24 годин до одного року поспіль), без зайняття оплачуваною діяльністю в місці тимчасового перебування; іміджетворний і високоприбутковий сектор економіки та чинник підвищення міжнародного авторитету України) мають лише опосередковане відношення до туризму, при цьому не розкривають сутності та специфічних ознак й особливостей категорії, що досліджується.

З огляду на зазначене, варто погодитись, що **туризм** як специфічний вид економічної діяльності, здійснює реалізацією відповідних конституційних прав (на відпочинок, на освіту, на лікування...), відповідних суб'єктів і колективів, які самостійно, або користуючись послугами суб'єктів туристичної діяльності, подорожують у місцях, що знаходяться за межами їх звичайного середовища, в період до одного року підряд, яка не має на меті отримання комерційних прибутків тощо.

В сучасні економіці, науковцями туризм найчастіше досліджується як: 1) дія (унікальний процес) – досвід або ж система явищ та відносин, що виникають в процесі подорожі; 2) подія, яка стає механізмом трансляції або ретрансляції досвіду туристичної діяльності в тих цінностях, які людина може отримати в ній; 3) вид діяльності або бізнес; 4) функціональний комплекс; 5) індустрія; 6) галузь [10]. Більшість із вищенаведених варіантів дослідження туризму має право на існування: по-перше, туризм має чітко виражену підприємницьку компоненту як вид «економічної діяльності (бізнесу)»; по-друге, надання туристичних послуг пов'язане зі комунікаційною взаємодією суб'єктів різних галузей та видів діяльності, а тому формує певний «комплекс»; по-третє, синергічне поєднання різних видів економічної діяльності та господарюючих суб'єктів різних галузей регіону для досягнення спільної мети обумовлюють її статус як «індустрії»; по-четверте, оскільки кінцевим результатом діяльності окремих галузей та видів діяльності є виробництво певного продукту/послуги за умови участі суміжних, інших за спеціалізацією галузей, підприємств, організацій та установ за певний період тому туризм може бути віднесений до «сфер» як регіональної, так і національної економіки.

Різноманітність тлумачень категоріального визначення «туризму» та його широкий функціональний спектр як процесу або ж явища обумовлюють певної класифікації цього поняття за функціональними ознаками та спрямованістю реалізації. Диференціація поняття «туризм» вперше була здійснена Міжнародною асоціацією науковців у галузі туризму (*AIST/International Association of Scientific Experts in Tourism*) у 1981 р., що розрізняла туризм за преференційними видами відпочинку. Пізніше в Рекомендаціях із туристичної статистики (1994 р.) ООН представила класифікацію туризму, яка мала три форми: 1) домашній туризм, коли резиденти визначеної країни подорожують лише в межах своєї країни; 2) в'їзний туризм, коли нерезиденти подорожують до визначеної країни; 3) виїзний туризм, коли резиденти подорожують до іншої країни тощо.

У довідниковій літературі представлена велика кількість класифікацій видів туризму за різними ознаками. Звичайно, що можна віддавати перевагу кожній з них, але будемо намагатись визначити найбільш оптимальну [11].

Зважаючи на те, що у Законі України «Про туризм» [1] наведено не досить досконали, на наше переконання, класифікацію видів туризму, яка не розкриває усіх видів та напрямів туризму, не враховує їхню універсальність та комплексність за різними класифікаційними ознаками та особливостями, зокрема: вікова категорія, мета поїздки, спосіб пересування тощо.

Класифікувати види туризму можна за різноманітними ознаками. Так, на думку В.Ф. Кифяк всі види туризму лише за однією ознакою (мета поїздки) тісно переплітаються між собою і виділити їх у чистому виді практично не завжди можливо. Наприклад, діловий туризм може поєднуватись з екскурсійним або спортивним, етнічний - з релігійним, екскурсійний - з рекреаційним і т.д. [12, с. 37-39]. У класифікації запропонованій авторами М.П. Мальською, В.В. Худо та В.І. Цибухом виділені різноманітні форми та види туризму і виявлено їх залежність від низки чинників.

У свою чергу, мета подорожі, мотиви, які викликають інтерес до певного виду туризму та туристичні ресурси, що використовуються при певних видах туризму, є основою запропонованої класифікації О.В. Музиченко-Козловської. Розуміння мотивів потенційного туриста, зважаючи на те, що як і кожен продукт на ринку, туристичні послуги та туристичний продукт повинні орієнтуватися на споживчий попит, є визначальними при плануванні та організації турів [13, с. 24-25].

Поширені класифікації розрізняються принципами побудови, різними системними підходами до самого поняття «туризм», критеріями, однак все одно ними не враховується вся палітра ознак, яка впливають на вибір туриста, або використовуються чинники, які незначно впливають на процес вибору маршруту подорожі. При цьому, переважна кількість дослідників намагаються до класифікації туризму включити усі можливі характеристики: використовувані ресурси, організаційні форми туризму, тривалість туру, вік туристів, використовуваний транспорт, місце проживання, мотиви поїздки тощо, однак така стратегія спричиняє розпорошеність, не зосередженість на головному - самому потенційному споживачеві туристичних послуг. При такому підході губиться спрямованість на задоволення потреб людини для її гармонійного розвитку тощо.

Здійснені нами узагальнення існуючих досліджень за даною проблематикою дозволило оптимізувати загальну класифікацію видів туризму:

- за організаційними формами (географічним принципом): міжнародний (в'їзний та виїзний), внутрішній;
 - за тривалістю туристичної поїздки (перебування): короткочасний (до трьох діб), середньої тривалості (до 30 діб), довготривалий (більше 30 діб);
 - за віковим критерієм: дитячий, молодіжний, дорослий, зрілий;
 - за кількістю учасників туру: індивідуальний, сімейний, груповий;
 - за соціальною статусом учасників: масовий, елітний, для інвалідів;
 - за джерелами фінансування: комерційний, соціальний, заохочувальний туризм (інтенсивний);
 - за цільовими ринками (метою поїздки): політичний, діловий, дослідницький, науковий, освітній, пізнавальний, соціальний; сільський («зелений»), екологічний, аграрний, орнітологічний, природно-орієнтований, мисливський, риболовецький, індустріальний, промисловий, ресторанний (гастрономічний, кулінарний), секс, шоп-тури, техногенних катастроф; рекреаційний, пригодницький, екстремальний, спортивний (спортивно-екологічний, танцювальний), оздоровчий (спортивно-оздоровчий, лікувально-оздоровчий, лікувальний, медичний, психологічний); патріотичний; культурний (культурно-пізнавальний), краєзнавчий, релігійний (паломницький), історичний (військово-історичний, культурно-історичний, замковий), етнічний (етнокультурний, етнографічний, ностальгійний, діаспорний, сентиментальний); інвентивний; міграційний; подієвий (фестивальний);
 - за способом пересування: залізничний, автомобільний, велосипедний, гужовий, пішохідний, лижний, авіаційний, космічний, яхтовий, круїзний, під-водний; комбінований (змішаний);
 - за способом організації туру: організований (плановий), неорганізований (самодіяльний);
 - за сезонністю (інтенсивністю туристичного потоку): постійний, сезонний;
 - за характером географічного середовища (розташування туристичного місця): ландшафтний (гірський, рівнинний, лісовий, степовий, підземний, прибережний); водний (морський, річковий), підводний, повітряний; континентальний (європейський, азійський, африканський, північно- та латиноамериканський, антарктичний);
 - за способом розміщення: готельний, мотельний, пансіонатний, кемпінговий, наметний;
 - за видом використаних ресурсів: з використанням природних ресурсів, з використанням ресурсів антропогенного походження;
- за територіальною ознакою та логістикою: дальній, місцевий (приміські подорожі) тощо.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Становлення туризму, розвиток ринку туристичних послуг залежить від регіональних, географічних, соціальних та економічних чинників. Його роль у системі світової торгівлі визначають форми, види та напрямки туризму. До того ж, виникнення та поширення нових видів туризму забезпечуються як глобалізаційними процесами, так і науково-технічним прогресом.

Різновекторність видів туризму дає змогу констатувати, що у процесі цієї діяльності відбувається активний і тісний взаємозв'язок усіх сфер соціально-економічного життя, консолідація зусиль та ресурсів усіх учасників процесу, що перетворює туризм в індустрію туризму.

Список літератури.

1. Про внесення змін до Закону України "Про туризм": Закон України від 18 листопада 2003 р. № 1282-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>
2. Орленко Я. Ю. Імперативи розвитку туристичної галузі України. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. – 2016. – Вип. 2. – С. 25–36
3. Остап'юк Н. І. Державне регулювання розвитку туристичної галузі в Україні: автореф. дис. к.е.н.: спец. 08.00.03 "Економіка та управління національним господарством". – Харків, – 2011. – 23 с.
4. Про підтримку розвитку туризму в Україні. Указ Президента України від 2 березня 2001 р. № 127/2001. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
5. Вишнева Н. Как найти свое место в туристическом бизнесе? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://statuspress.com.ua/big-theme/kak-najti-svoemesto-v-turisticheskom-biznese.html>.
6. Інтернет видання «Сегодня.ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.segodnya.ua/turizm-yak-kozirna-karta-ukrainsko-ekonomki-706563.html.
7. Мальська М.П., Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Навч. посібник. – Київ. Центр учбової літератури, – 2007. – 424 с.
8. Пеклун О. С. Сприяння органів державної влади створенню позитивного іміджу країни в міжнародному туристичному просторі. Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології: зб. наук. пр. – 2012. – № 1. – С. 186–192
9. Мельниченко О. А. Теоретико-методологічні основи державного регулювання туризму. Державне будівництво. – 2010. – № 2. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeBu/2010-2/index.html>.
10. Алексеева Ю. В. Державне регулювання розвитку туристичної галузі України в контексті досвіду Франції: автореф. дис. к.держ.упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління". – Одеса, – 2005. – 20 с.
11. Коржилов Л.І. Туризм в Україні. Класифікація та види. / Л.І. Кожілов. Ефективна економіка. – 2014. – №9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=efek 2014 9 41
12. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Книги-XXI. – Чернівці. – 2003. – 300 с.

13. Музиченко-Козловська О.В. Економічне оцінювання туристичної привабливості території: Монографія. Новий Світ-2000. – Львів. – 2012. – 176 с.

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine, (2003), The law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine" On Tourism": available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show> (Accessed 16 December 2018)
2. Orlenko Y. Y. (2016) "Imperatives of the development of the tourism industry of Ukraine". *Bulletin of the National University of Civil Protection of Ukraine. Series: Public Administration*. Whip 2. S. 25-36
3. Ostapyuk N.I., (2011), "State regulation of tourism industry development in Ukraine", author's abstract. dis Candidate: Specialist 08.00.03 "Economics and management of national economy". Kharkov, Ukraine.
4. Decree of the President of Ukraine, (2001), "On Supporting the Development of Tourism in Ukraine", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/2001>, (Accessed 20 December 2018).
5. Vishneva N.P., (2008), "How to find your place in the tourism business?", available at: <http://statuspress.com.ua/big-theme/kak-najti-svoemesto-v-turisticheskom-biznese.html>, (Accessed 21 December 2018).
6. Internet publication "Segodnya.ua", "Tourism as a trump card of the Ukrainian economy" available at: <http://segodnya.ua>, (Accessed 22 December 2018).
7. Malskaya MP, Khudo V.V. (2007), *Turystychnyj biznes: teoriia ta praktyka* [Turestuchnyy biznes: teoriya, metodologiya, prakse] teach manual, Center for Educational Literature, Kyiv, Ukraine 424 p.
8. Pekklun O. S., (2012), "Promoting state authorities to create a positive image of the country in the international tourist space", *Actual problems of public administration, pedagogy and psychology: Sob. Sciences*, № 1. С. 186-192.
9. Melnychenko OA, (2010), "Theoretical and Methodological Foundations of State Regulation of Tourism", State Construction. No. 2. available at: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeBu/2010-2/index.html>, (Accessed 22 December 2018).
10. Alekseeva Y. V. (2005), "State regulation of the development of the tourism industry in Ukraine in the context of the French experience", author's abstract. dis k.derzh.upr, special 25.00.02 "Mechanisms of state administration". Odessa, Ukraine.
11. Korzhilov L.I. (2014), "Tourism in Ukraine. Classification and species ". *Effective economy*. No. 9, available at: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Effect_2014_9_41, (Accessed 26 December 2018).
12. Kifyak V.F. (2003), *Orhanizatsiia turystychnoi diial'nosti v Ukraini* [Organization of tourism activity in Ukraine], Books XXI, Chernivtsi, Ukraine.
13. Muzychenko-Kozlovskaya O.V. (2012), *Ekonomichne otsiniuvannia turystychnoi pryvablyvosti terytorii* [Economic appraisal of tourist attractiveness of the territory], New World-2000, Lviv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 16.02.2019 р.